

Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan

RULLERING AV FORVALTNINGSPLAN FOR SKARVAN OG ROLTDALEN NASJONALPARK

OPPSUMMERINGER AV TEMAMØTER 2021.

Oppsummering Temamøte om naturverdier og bevaringsmål 14.01.21

Møte ble avholdt digitalt på Teams.

Registrerte deltagere på møte:

Jan Erik Andersen, Ole M. Balstad, Berit Broen, Baro Moslett, Erik Brenna, Carl Libach, Hilde Ely-Astrup, Tore Evavold, Ivar Rimul, Frode Støre Bergrem, Gunnar Uglem, Inge Hafstad, Jakob Haugen, Unni Killi, Ragnhild Kvalheim, Line Kristin Larsen, Eli Cora Myrseth, Bjørn Rangbru, Julie Arnfinnsdatter Vesterhus, Even Østbyhaug, Hauke Haupts og Marit Sophie Berger.

Møte ble ledet av nasjonalparkstyrets leder Ole M. Balstad i samarbeid med nasjonalparkforvalter Marit S. Berger.

Agenda for møte:

09.00 Møtestart.

Innledning v/forvalter Marit S. Berger

Innlegg om basiskartlegging og bevaringsmål v/ L.K Larsen Miljødirektoratet

Diskusjon

12.00 Møte slutt

Presentasjonene som lagt fram på møte er lagt ved oppsummeringen.

Oppsummeringer fra møte:

Innledning

Kunnskapsgrunnlaget: Her ble det nevnt flere rapporter som er viktige i tillegg til de som er nevnt i presentasjonen. Dette er:

- Fugleregistreringer i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark i 2009 av Andreas Winnem. https://www.birdlife.no/prosjekter/rapporter/2009_07_NOF.pdf
- Botaniske undersøkelser i Garbergselva/Rotla-området, Asbjørn Moen og Lucie Kjelvik, Botanisk serie 1981-3. https://www.ntnu.no/c/document_library/get_file?uuid=be00a29b-d552-4863-81ba-ffed70edc848&groupId=10476

- Sammenstilling av data for fuglearter (Jaktfalk, dobbeltbekkasin, kongeørn i Nord-Trøndelag(?)) Utgiver HINT.
- Sensitive artsdata, må ha egen tilgang pga unntatt offentlighet.
- Systematiske fugletellinger hvert 10.år i Sør-Trøndelag. Kontaktperson Georg Bangjord,SNO. Mulig at disse dataene kan si noe om utvikling av arter i Stråsjøen-Prestøyan. (Jan Erik)
- Eget prosjekt i artsobs. Overvåking av fugl i våtmarksområder. (Jostein)
- Terresteriske overvåkingsdata TOV-E. Jostein kan lage uttrekk av data for Brennrya siden oppstart av registreringene i 2005.

Basiskartlegging NiN og bevaringsmål.

Spørsmål og kommentarer til innlegget:

Hvordan kan en følge med på status i nasjonalparken? Hva med arter/fugler hvor det kreves status for store områder? Hva kan dette systemet fange opp?

- Stillestående arter (planter m.v) fanges opp, men ikke mobile, men dette kan komme inn senere.

For Skarvan og Roltdalen vil oppfølging med bevaringsmål være aktuelt for f.eks. stien «Norge-på-tvers»-ruta og problematikken rundt gjengroing av setervoller. Systemet egner seg for registrering av vegetasjon, både slitasje og gjengroing. For utvalgte setervoller vil også registrering/oppfølging av arter være aktuelt. Det er en fordel om en kan få basiskartlagt området før en starter et tiltak, slik at en kjenner tilstanden både i forkant og i etterkant av et tiltak.

Diskusjon

Hva er kartleggingsbehovet og hvor er det aktuelt med basiskartlegging? – og hvilke bevaringsmål er relevante i Skarvan og Roltdalen?

Bevaringsmål i forhold til slitasje på sti er relevant, eksempel her er Hårskollen i Forra naturreservat. Her er det definert to linjer med 15 registreringsruter på hver.

Registreringen foregår i NatReg.

Jf Line trenger en ikke basiskartlegging(NiN) for å ha bevaringsmål for en sti.

Kartlegging på setervollene er ikke gjort etter NiN-metoden og må nok gjøres på nytt, men tidligere kartlegging vil være et viktig supplement.

Mulig en kan ha et system for prøveflatekartlegging for å følge med på status for skog, myr og fjell. Her kan en hente elementer fra ANO-kartleggingen som skjer på landsbasis. Det bør sjekkes om det er ANO-flater i Skarvan og Roltdalen, og om det kan være relevante data å hente fra landskogstakseringen.

Aktuelle områder for basiskartlegging kan være :

- Sørsida av Roltdalen – her har vi relativt lite kunnskap fra før, men område er interessant av flere årsaker: spredt furuskog, flere setervoller, aktiv beitebruk. Lite ferdsel til fots og noe motorferdsel på barmark i forbindelse med næring.
- Nordsida av Roltdalen – artsrikt, flere setervoller, granskog, rike myrer.
- Øvre del av Torsbjørkdalen (Mosehalla)– interessant område ornitologisk og stor variasjon i myr og vierkratt-vegetasjon. Viktig å skaffe mer kunnskap om dette område. Dette støttes av flere på møte.

I dag dekker den terresteriske overvåkingen TOV-E bare ett område i Skarvan og Roltdalen. I tillegg har samme metodikk vært brukt i takseringen av Kalvskinnsfloene. Det er relativt høy tetthet av fagfolk i Trøndelag som kan utføre fugletaksering etter

samme prinsipp som TOV-E. Det bør derfor kunne lages et opplegg for slike registreringer i nasjonalparken, der Kalvskinnsfloene, Torsbjørkdalen og evt. flere områder tas med.

Dersom en har bevaringsmål for stien gjennom Prestøyan, kan en i kommentarfeltet ta med registreringer i forhold til fugl. Dette er relevant i forhold til observasjoner når stien flyttes fra å gå over åpen myr til å gå i skogkanten. Det ses positivt på fra flere møtedeltagere at stien flyttes vekk fra myra, og at en forsøker å følge de gamle ferdselsveiene. Ved registrering av effekt av flytting av sti kan grad av gjengroing/tilbakeføring til naturen registreres langs opprinnelig trase. Ved flytting av stitrase kan det være aktuelt å informere publikum om hvorfor stien er endret.

På setervoller hvor en vil hindre gjengroing kan et bevaringsmål være at en ikke skal ha vedvekster høyere enn 30cm.

Slåtteenger langs Garbergselva kan være aktuelle for skjøtsel og bevaringsmål. Her har vi Stubbslåttan, men trolig flere områder i Prestøyan hvor det også står igjen slåttebu som kan være aktuell for restaurering.

Detaljnivået i NIN-kartleggingen er kanskje ikke god nok i forhold til det behovet en har for registrering av effekt. Viktig å se på detaljeringsnivå i forhold til det en ønsker å følge med på. Registreringer av effekt på vegetasjon ved hjelp av droneteknologi er nevnt i en kommentar som kom inn etter møte fra Baro Moslett.

Ut fra diskusjonen i møte ser en at det kan være aktuelt å formulere bevaringsmål for:

- Tiltak på stien «Norge –på- tvers» og sti til Storskarven og effekt på slitasjeskader på vegetasjon.
- Tilbakeføring til naturtilstand etter flytting av sti i Stråsjøen-Prestøyan naturreservat. Observere effekt på fuglelivet.
- Skjøtsel på setervoller i forhold til gjengroing og evt. utvikling av artsmangfold
- Skjøtsel av slåtteenger langs Garbergselva i forhold til gjengroing og artsmangfold.

Bevaringsmål kan føyes til eller fjernes fra år til år og er et dynamisk element i forvaltningsplanen. Det bør settes opp liste over hvilke bevaringsmål som er aktuelle nå og hvilke som kan bli aktuelle litt lengre fram i tid.

Tydal 15.01.21

Marit Sophie Berger (referent)

Oppsummering av: Temamøte om kulturverdier i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark

Møte ble gjennomført digitalt på Teams 18.02.2021 kl 09.00-12.00

Følgende deltok på hele eller deler av møte: Steinar Nygaard, Ole Morten Balstad, Tore Evavold, Gunnar Uglem, Inge Hafstad, Anne Marie Haneborg, Hans Marius Johansen, Astrid Alice Haug, Helen Blind Brandsfjell, Ida Marie Bransfjell, Unni Killi, Lars Aage Brandsfjell, Anne Marken, Harald Bugge Midthjell, Hege Sæther Moen, Eli Cora Myrseth, Eli Grete Nisja, Roar Pettersen, Kirsten Thyrum, Tove Eivindsen, Tore Tødås, Sindre Kolstad Valand, Julie Arnfinnsdatter Vesterhus, Even Østbyhaug og Marit Sophie Berger.

Møte ble gjennomført i henhold til programmet:

Program for møte

- 09.00 Velkommen v/styreleder Ole M. Balstad
- 09.05 Innledning ved nasjonalparkforvalteren. Prosessen med rullering av forvaltningsplan og målet med dagens møte.
- 09.15 Forvaltning av eldre kulturminner i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark (ikke samiske) v/ Hans Marius Johansen, Trøndelag fylkeskommune.
- Overblikk over automatisk freda kulturminner og kulturminner fra kvernsteinsdrift og gruvedrift
 - Erfaring med dagens forvaltning av nasjonalparken og råd om videre praksis.
 - Spørsmål og diskusjon
- Kort Pause
- 10.00 Samiske kulturminner v/ Harald Bugge Midthjell, Sametinget/Sámediggi
- Overblikk over samiske kulturminner i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Planer/behov for videre kartlegging.
 - Erfaring med dagens forvaltning i nasjonalparken og råd om videre praksis.
 - Spørsmål og diskusjon
- Kort Pause
- 11.05 Byggesaker og bygningsvern i verneområder generelt og Skarvan og Roltdalen nasjonalpark spesielt v/Hauke Haupts
- Generelt om bygningsvern i verneområder og noen eksempler fra Skarvan og Roltdalen.
 - Erfaring med dagens forvaltning i nasjonalparken og råd om videre praksis.
 - Spørsmål og diskusjon
- 12.00 Kort oppsummering av dagens møte og vegen videre ved styreleder og nasjonalparkforvalteren.

Oppsummering

Presentasjoner og kart vist i møte er lagt ved som vedlegg. Nedenfor refereres de stikkord som ble notert underveis i møte.

- Forvaltning av eldre kulturminner i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark
 - Kulturminner fra kvernsteinsdrifta svært sentralt kulturminner av regional og nasjonal verdi. Industrielt kulturlandskap. Skriftlige kilder tilsier start på en gang på 1500-tallet. Nærmere undersøkelser er gjort på 1970-tallet, bla. ved Store Kvern fjellvatnet, Brudd ved Lappen og Rensbekken med dateringer fra rundt 1650 (en datering slutten av 1400 mer usikkert). Ca 100 tufter, men bare 6 ble undersøkt nærmere. På tusenvis av tufter, tipper og brudd, men på ingen måte fullstendig kartlagt. Det er gjort undersøkelser i Ner-fjellet uten å finne materiale med eldre dateringer – nyere virksomhet dekker over det gamle. NGU har senere gjort geologiske kartlegginger. Vi har nå laser scanninger av overflaten som gir en god oversikt over strukturer i terrenget som viser bruddgangene godt bla.
 - Gruvedrift. Selbu kobberverk fra 1700-tallet ved gruvfjellet bla. og senere drift på Meråker-siden med bla. Gilså gruver. Setervollen Stormoen fungerte som arbeiderlandsby, og fortrente seterbrukerne for en periode.
 - Fangstanlegg ved Storvollen i Roltdalen – oppdaget ved bruk av laserscanning.
 - Andre kulturminner fra tidlig industriell virksomhet er jernvinneanlegg
 - Det er lite kartleggingsvirksomhet i verneområder generelt fordi det her ikke er utbyggingsprosjekter/byggetiltak som krever arkeologiske undersøkelser
 - Nasjonalparkforvaltningen tar kontakt for uttalelser i saker som kan berøre kulturminner – oppfattes som en enkel og grei praksis
 - Det arbeides med en regional kulturminneplan – aktuelt å melde behov for registreringer i nasjonalparken i forbindelse med den? Riksantikvaven har også et prosjekt med å plukke ut kulturlandskapsområder av nasjonal interesse.
 - *Innspill fra deltagerne:*
 - *Viktig med registreringer, men dette må også formidles. Infoplakater inne i området er slitte. Info ved Kvennfelstoggo er aktuelt. Info på innfallsporter og infopunkt, samt info på nett. Bruke QR-koder for henvisning til nettsteder med mer informasjon.*
 - *Samiske kulturminner i tilknytning til bla Rensbekken. Store Kvern fjellvatnet er demt opp og flere samiske boplasser som lå nedtil vatnet kan nå være under vann..*
 - *Jostein sandvik opplyste at det er 12 jernvinneanlegg registrert i Selbu som bør legges inn i kulturminnebasen. I tillegg er det en tjæremiler, disse er ikke automatisk freda og ikke prioritert for innlegging i basen. Dette bør kunne prioriteres for nasjonalparken, siden kulturminner her har et vern også gjennom verneforskriften.*
- Forvaltning av samiske kulturminner.
 - Sametinget har ansvar for de samiske kulturminnene (henvisning til grunnlovens §108 bla.). Avdelingen på Snåsa har ansvar for hele Sør-Norge. Her er det 10 ansatte hvor 3 jobber med kulturminner.

- Samiske kulturminner fra før 1917 er automatisk fredet (jf. endring av kulturminneloven).
- De registrerte kulturminnene er resultat fra Det sør-samiske kulturminneregistreringsprosjektet på 1980 og 90-tallet. Det ble da tatt utgangspunkt i muntlige historier tilbake til 1800-tallet. I tillegg kommer Sverre Fjellheims registreringer gjort i forbindelse med boka Samer i Rørosområdet. Det er totalt 170 registreringer i Saanti Sijte hvorav 32 ligger i Skarvan og Roltdalen. Det er 40 freda samiske kulturminner i nasjonalparken.
- Nyere registreringsprosjekter i Gåebrien Sijte og i Skæhkere viser et stort potensiale for funn av samiske kulturminner, og tidsdybden strekker seg stadig bakover i tid. Dateringer gjort i Skarsfjella viser dette bla.
- Registreringsprosjekt der også Sylan og Skarvan og Roltdalen er med er satt i gang med Aajege som prosjektansvarlig. Startet så vidt i 2020 og avsluttes i 2022.
- Får sametinget inn alle aktuelle saker fra kommuner og verneområdestyrer? – her er det trolig et forbedringspotensiale. Det bør være tettere kontakt mellom de som er ute i terrenget, både verneforvaltning og reinbeitedistrikt.
- Mer forskning og formidling er viktig for en bedre forvaltning.
- Innspill fra deltagerne:
 - Bruk også Skriftlige kilder som Kvernfjellet og Selbo Kobberverk av P.O. Rolseth og Lappekommisjonen.
 - Registreringer er til nå konsentrert om bjørkeskogbeltet, men det er også potensiale i granskogen og på snaufjellet (jf funn i Skardsfjella).
- Bygninger og bygningsvern.
 - Det er laget en byggeskikkveileder for de verneområdene Nasjonalparkstyret for Forhollhogna forvalter. Denne kan også være relevant for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark.
 - I formålet for Skarvan og Roltdalen nasjonalpark er ikke seterkulturen nevnt spesielt slik det er i Forhollhogna. Det burde det kanskje vært, men en kan bøte på dette ved å fokuseres mer på seterkulturen i forvaltningsplanen.
 - Seterbebyggelsen i Roltdalen er registrert i SEFRAK, dette gjelder bare bygninger fra før 1900. Andre bygninger har delvis ikke fått bygningsnr. og det er derfor vanskelig å finne opplysninger om disse.
 - Tradisjonell bruk er best i verneområder, over gang til fritidsbebyggelse er utfordrende i forhold til å bevare den kulturhistoriske verdien.
 - Det ble vist eksempler på bygninger som det var gitt tillatelse til restaurering, men hvor resultatet ble et helt annet enn det som var forutsatt i tillatelsen, f.eks at gammel bygning rives helt og blir erstattet med ny eller at det bygges noe annet med for et annet formål enn forutsatt. Begge deler er uheldig for bevaring av kulturhistorien.
 - Sanksjonsmuligheter ved slike lovbrudd både for kommunen etter plan- og bygningsloven og for vernemyndigheten etter naturmangfoldloven.
 - Det ble vist eksempel på positiv istandsetting der den kulturhistoriske verdien blir ivaretatt, samtidig som bygningen blir tjenlig for tiltakshaver. Viktige suksesskriterier for å få dette til er interessert eier, gode

støtteordninger, ideelt sett aktiv setring, tradisjonsbærende landbruk, og nøktern holdning i forhold til hyttefriluftslivet.

- Innspill fra deltagerne:
 - Lang historie på setervollene med eldre kulturminner. Hvordan ivaretas dette med kulturminner fra ulike epoker og samiske kulturminner? Det bør være mer fokus på hele setermiljøet
 - Kulturminner som f.eks kullmile, kan også være samisk, og da kan det fort være et automatisk fredet kulturminne. Dette er komplekst.
- Kort oppsummering fra nasjonalparkforvalteren
 - Eldre norske kulturminner: relativt lite kartlegging i verneområdene. Informasjon ut til publikum er viktig.
 - Samiske kulturminner: En ligger langt etter med registrering av samiske kulturminner. Her har en lang veg å gå.
 - Bygningsvern: det bør være større fokus på kulturmiljøene på setervollene i forvaltningsplanen. En må komme tidlig inn i et byggetiltak for å få et godt kulturhistorisk resultat.

Tydal 18.02.2021

Referent Marit Sophie Berger

Oppsummering fra Temamøte om setervoller og beitebruk

Møte ble avholdt på Selbusjøen hotell og gjestegård 20.05.21 kl 19.00 .

Deltagerliste er lagt bakerst i dokumentet. Plansjer fra innledning v/styreleder og forvalter følger vedlagt.

Målgrupper:

- Bruksberettigete på Statsalmenningen
- Andre bruksberettigete på privat grunn
- Beitelag
- Fjellstyrene
- Grunneiere
- Nasjonalparkstyret

Program

19.00 Velkommen v/styreleder

Innledning om dagens regler og praktisering v/forvalter.

- Setervoller – bygninger, motorferdsel, hogst, skjøtsel på setervoller.
- Beitelag – motorferdsel, fysiske innretninger.

19.45 Erfaringer med dagens forvaltning (enkelt personer var utfordret til korte innledninger)

- Grunneiere v/statsskog, Per Iver Fossen
- Bruksberettigete, v/ Jon Arne Stokke
- Beitelag sau, v/Magnus Pettersen Håve
- Beitelag storfe, v/Steinar Berge

20.20 Åpent for innspill - diskusjon

21.30 Møte slutt

Innspill og kommentarer på møte:

Innspill og kommentarer under innlegg fra forvalter:

Byggesaker

- Spørsmål vedrørende behandlingstid for byggesaker. *Svar: Her må en beregne minimum 6 uker for saker som må behandles av nasjonalparkstyret. Som oftest lengre tid da styret har møte 4 ganger pr.år.*

Motorferdsel

- Spørsmål vedrørende motorferdsel. Kan to snøscootere som kjører sammen regnes som en tur? Dette er blant annet av sikkerhetsmessige årsaker. *Svar: I utgangspunktet er en tur definert som en snøscooter med kjelke/lass. Det er en åpning for kjøredager der en kan kjøre flere turer samme dag for å løse større transportoppdrag for ved og materialer og at dette kan regnes som en tur. Tillatelsene til transport er personlig. Dersom en skal bruke annen person enn de som står i tillatelsen må dette være godkjent leiekjører jf motorferdselloven. Vi tar med oss innspillet om to bruk av to snøscootere inn i arbeidet med forvaltningsplanen.*

Driftsplaner for beitenæringene:

- *Det kan kreves samla driftsplan for saueneæringa. Her kan en samordne behovet for basestasjoner, ha en felles policy for bruk av droner, utkjøring av saltstein mv.*

Innlegg fra Statskog v/Per Iver Fossen:

- Seter i drift – eget register, må beites med seterbrukerens egne dyr eller det må foregå høsting av fôr på setra. Hvis setra ikke er i bruk vil den «falle i fri». Setereier kan da få gratis feste knyttet til gården. Det kan ikke fradeles gården.
- Skogen er vernet og det er gitt erstatning – eget fond for Roltdal almenning. Det er gitt egne retningslinjer for uttak av ved og virke til vedlikehold av gjerder i dagens forvaltningsplan. Hogst til andre formål er ikke tillatt.

Innlegg fra bruksberettiget v /Jon Arne Stokke:

- Positivt med skjøtselsordningen for setervollene, men her bør flere voller få tilbudet om skjøtselsavtale og økonomisk godtgjøring. Alle vollene bør holdes i orden - ikke bare de prioriterte. 1000-1300 mennesker går over Svenskmoen langs turistlinja (Norge-på-tvers), og gir tilbakemeldinger om at det er flott at vollene holdes i orden.
- Interessen for å forvalte egen utmark og setervoller går i arv- i generasjoner. Mer bruk av setrene og områdene rundt ønskes. Må kunne komme seg inn dit. En plikt- og en arv. To maskiner må kunne regnes som en tur pga sikkerhet. Fem turer pr boenhet er ikke nok. Trenger flere turer til næringskjøring. *Svar fra styreleder: Vi bør være mer tydelig i reglene i forhold til næringskjøring.*
- De med bruksrettigheter bør få oppdragene fra forvaltning og turistnæring for å sikre bedre næringsgrunnlag.

Innlegg fra beitelag, sau v/Magnus P. Håve:

- Ønsker videreføring av dagens ordning ift. Motorferdsel. Stortsett behov for snøscooter. Kun akutte behov på barmark.
- Utfordringer med dagens økte ferdsel i marka. Ikke vond vilje, men manglende kunnskap. Hund er største problematikk.
- Har ikke vært kjent med at det beitelagene bør lage en samlet driftsplan for sine behov.

Innlegg fra Roltdal beitelag, storfe v/Steinar Berge:

- Føler oss presset av reindriftsnæringa i området de siste årene.
- 8 bruer må vedlikeholdes. Beitelaget har ikke blitt hørt. Mye frustrasjon. Har betydelig behov for motorferdsel i driften (snøscooter og ATV). Behov for å transportere skada dyr. I fjor stakk dyr ned fra fjellet, og måtte stoppes med ATV.
- Problemer med helikopterkjøring som skremmer dyra vekk fra beiteområdet. Tatt opp i møte tidligere.
- Driftsplan er utarbeidet.
- Det er ønske om at beitenæringene sidestilles- bufe og rein.
- Ønske om flere turer med snøscooter til setervollene bla. For å sikre drifta hjemme (behov for å dra ned fra setervollen i akuttsituasjoner).

Andre kommentarer fra salen:

- Frakt av storvilt. I forskriften står det spesifikt at en kan søke om å bruke elgtrekk. I forvaltningsplanen står det at ATV ikke kan tillates. Det ble ytret ønske om å kunne bruke beltegående kjøretøy til frakt av felt storvilt.
- Det bør kunne gis turer til snømåking av tak – har med forsikring å gjøre.
- Renovasjon bør fjernes (kommunal sak og ikke relevant i denne sammenheng)
- 2 scootere pr tur – pga sikkerhet.
- Bruene er åpen for allmenheten- hva med vedlikeholdet av dem?
- Bør åpne for flere skjøtselsplaner og restaurere voller som ikke er prioriterte i dag. Ønske om kunne tillate større maskiner for hogst på setervollene, for å åpne disse opp.
- Hund er et felles problem for beitenæringene, gjelder også om de er i bånd. Kan man innføre forbud mot hund i nasjonalparken? Kommentar fra salen: Båndtvangen må overholdes. Kommentar fra Meråker kommune: kommunen kan sette opp info om hund/båndtvang og oppførsel rundt beitedyr.
- Kan ikke sidestille reindrift og landbruk helt, f.eks er reinen ute hele året.
- Betydelig seterhistorie- helt fra middelalderen i Roltdalen. ca 100 bruk som hadde voller før (noen på samme voll). I dag er det 36 bruk med voller. Gårds- og seterhistorien i Roltdalen går helt tilbake til svartedauen (1300-tallet)

Oppsummering fra styreleder:

- *Vi bør kanskje skille tydeligere mellom næring og fritidsbruk.*
- *Økt ferdsel i nasjonalparken. Dette er en villet utvikling. Vi ønsker å kanalisere ferdselen, men det kan gi uheldige konsekvenser i enkelte områder. Særlig økt antall hunder er utfordrende for beitenæringa.*
- *Det kan være aktuelt å komme med retningslinjer i forhold til mindre byggetiltak, slik at saksbehandlingen her blir enklere.*
- *Foreslår at beitelagene lager et felles skriftlig innspill med forslag til endringer i forvaltningsplanen.*
- *Det er ønske (fra sentralt hold) å åpne for mer sykling i verneområder. Styret ønsker ikke økt sykkelbruk i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark.*

Deltagere Temamøte setervoller og beitebruk 20.05.2021

Arild Hegge

Bjørn Johan Stokke, medlem nasjonalparkstyret

Eli Cora Myrseth, nasjonalparkforvalter

Even Østbyhaug, nestleder nasjonalparkstyret

Gunnar Møllenus

Heidi Bente Stokke

Johan Nydal

John Arne Stokke

John Renå

Jostein Lien

Klaus Berge

Kristen Møllenus

Lars Aage Brandsfjell, medlem nasjonalparkstyret
Magnus Pettersen Haave
Margrete Teveldal
Marianne U. Rønsberg
Marit Kjøsnes Renå
Marit Sophie Berger, nasjonalparkforvalter
Morten Hegge
Nora Bransfjell, medlem nasjonalparkstyret
Oddbjørn Kåsa
Ole Morten Balstad
Peder P Evjen
Per Iver Fossen
Per Sølverud
Sissel Berge
Steinar Berge
Steinar Tuseth
Svein Inge Eidem
Sverre Selboe
Toril O. Selboe, vara nasjonalparkstyret
Tove Eivindsen, medlem nasjonalparkstyret
Unni Killi

Referent: Marit S. Berger, nasjonalparkforvalter.

Oppsummering fra Temamøte om utmarksturisme og friluftsliv

Møte ble avholdt på Selbusjøen hotell og gjestegård 25.05.21 kl 13.00 .

Deltagerliste er lagt bakerst i dokumentet. Plansjer fra innledning v/styreleder og forvalter følger vedlagt.

Målgrupper:

- Turistforeningene
- Fjellstyrene
- Enkeltaktører innen turisme/friluftsliv
- Hytteforeninger
- Grunneiere
- Forum for natur og friluftsliv
- Nasjonalparkstyret

Program

13.00 Velkommen v/styreleder

Innledning om dagens utfordringer, regler og forvaltning v/forvalter.

13.45 Erfaringer med dagens forvaltning (utfordre enkeltpersoner til korte innledninger, disse får nærmere beskjed),

- Forum for natur og friluftsliv v/Steinar Nygaard
- NTT v/Nina Pettersen
- Fjellstyre v/Unni Killi
- (Innlegg fra grunneier utgikk, var ikke tilstede)

14.30 Åpent for innspill - diskusjon

16.00 Møte slutt

Innspill og kommentarer på møte:

Innspill og kommentarer under innlegg fra forvalter:

Ingen?

Innlegg fra Forum for natur og friluftsliv v/Steinar Nygaard

Jeg representerer naturvernforbundet og har vært med i rådgivende utvalg for nasjonalparkstyre i mange år. Viktige stikkord fra innlegget:

- viktig å se framover.
- viktig å føle stolthet rundt det å ha en nasjonalpark i kommunen
- viktig å ha solid dokumentasjon av verneverdiene
- naturens ivaretagelse er viktigst ved interessekonflikter
- kunnskapsformidling burde vært en del av formålet
- føre-var-prinsippet må vektlegges
- et enkelt friluftsliv?
- det er en utfordring at vi ligger så nære store befolkningsmengder. Mange vil ut i naturen nå, og det er ikke langt til nasjonalparken da.
- Flere er uvante med friluftsliv, og de er ikke vant med å ferdes i naturen.
- må føre en stram linje i forhold til ferdselssøknader, og heller slippe opp etter hvert.

- fortsette med god dokumentasjon av verneverdiene og prioriter kunnskapsformidling.

Innlegg fra NTT v/Nina Pettersen

En opplever ingen spesiell økning i antall besøkende på turisthyttene. «Norge-på-tvers» har ca 350 deltagere hvert år.

Det enkle friluftslivet er i endring. Fellesnevner er at en bruker «egen motor» for å komme fram.

Turistforeningene er tilretteleggere og har en viktig rolle med informasjon. Det er ulik kunnskap om nasjonalparken. Folk flest vet for lite om verneverdiene. De ønsker ikke å ødelegge, men vet ikke bedre.

NTT har lagt ned tre turistruter i nasjonalparken. Det brukes ikke lavvo for overnatting ved Prestøyhytta, bare ved Kvitfjellhytta når det trengs.

Pga. korona-restriksjoner kan bare 8 personer gå Norge på tvers på samme dag.

Det er en trend å feriere i eget land på en bærekraftig måte. Det er mange nybegynnere.

Turiststiene er ikke tilrettelagt for sykling, - terrenget tåler ikke det.

Det registreres en økt interesse for fiske.

NTT har driftsplan for sin virksomhet i Blåfjella- Skjkerfjella nasjonalpark.

Av hensyn til hekke- yngletid for vilt og kalvingstid for rein arrangeres det ikke turer i mai.

Kommentar fra hytteeier på møte: Folk tar seg til rette mer nå enn før, en er rett og slett redd for å forlate hytta. Problemer med forsøpling og bålbrekking nær hytta.

Innlegg fra Fjellstyrene v/Unni Killi

Vi har et formål om å legge til rette for almenheten. Det gjelder elgjakt, rypejakt og fiske.

Ved uttransport av felt storvilt har krav om elgtrekk fungert helt greit til nå.

Ferdselen til Storskarven er en utfordring særlig i forhold til elgjakta. Uttrygt.

Vi har utleie av 3 buer i nasjonalparken. Dette gir marginale inntekter.

Utfordring med mer ferdsel som gir mindre vilt. Må være særlig obs på sårbare perioder, hekke- yngletid. Folk går i fjellet hele året. Mer folk gir mer søppel og flere redningsaksjoner.

Klare regler i forvaltningsplanen er viktig, og det må være klare budskap der turen starter om hva som er lov/ikke lov.

Det er tjenestekjøpsavtaler mellom fjellstyrene og SNO om oppsynstjenester, og det er med å finansiere de ansatte i fjellstyrene.

Kontakten mot forvaltere og nasjonalparkstyret har vært god i den tida nasjonalparken har eksistert.

Åpent for innspill fra salen

Ole Morten Balstad innledet:

- Økt utfart og det at en ikke kan nekte folk å gå vil nok gi økt ferdsel av folk med mindre erfaring.
- Hva skjer når vi åpner samfunnet igjen. Utenlandske turister vil kanskje bare ha en mulighet for å se innover i områdene.

Jostein Sandvik:

Mange kulturminner og mange interessante naturområder i nasjonalparken. Bruk av gamle seterveger bør gjenopptas. De går ofte i tørrere lende istedenfor klopplegging av blaute myrer.

Nina Pettersen:

Allemannsretten innebærer også plikter. Vi er gjester i naturen. Må prøve å påvirke til større ydmykhet. Bla. unngå ferdsel i mai.

Hvilke gjester ønsker vi å tilrettelegge for. Busslaster med utlendinger som bare vil se innover er vi ikke fasilitert for.

Det ble stilt spørsmål fra salen om ikke dette med salg av fiskekort bør markedsføres bedre, siden det er økt interesse for fiske

Til slutt på møte tok Odd-Leiv Sesseng opp valg av stitrase ved Høystakken. Her kom det inn nytt forslag fra grunneier bla. Endelig valg av stitrase tas opp senere, der både nasjonalparkstyret , grunneier og hytteeiere involveres.

Deltagere Temamøte utmarksturisme og friluftsliv 25.05.2021

Nina Pettersen

Sissel Berge

Jostein Sandvik

Steinar Nygård

Unni Killi

Even Østbyhaug, nestleder nasjonalparkstyret

Margrete Teveldal

Lars Aage Brandsfjell, medlem nasjonalparkstyret

Helen Blind Brandsfjell

Ole Morten Balstad, leder nasjonalparkstyret

Marit Sophie Berger, nasjonalparkforvalter

Sverre Selboe

Odd-Leiv Sesseng

Eli Cora Myrset, nasjonalparkforvalter

Steinar Tuseth

Referent: Marit S. Berger, nasjonalparkforvalter.

Oppsummering fra Temamøte om reindrift

Møte ble avholdt på Veksthuset på Røros 20.09.21 kl 12.00 – 14.00. Det var også mulig å delta på møte digitalt på Teams.

Deltagerliste er lagt bakerst i dokumentet. Plansjer fra innledning v/styreleder og forvalter følger vedlagt.

Målgrupper:

- Essand reinbeitedistrikt/Saanti sijte
- Reindriftsavdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag
- Nasjonalparkstyret

Program

12.00 Velkommen v/styreleder

Innledning om dagens utfordringer, regler og forvaltning v/forvalter.

Erfaringer med dagens forvaltning, forberedte innspill

- Saanti Sijte
- Reindriftsavdelingen hos statsforvalteren

13.15 Pause

13.30 Åpent for innspill - diskusjon til arbeidet med forvaltningsplan.

14.00 Møte slutt

Innspill og kommentarer på møte:

Etter innledningen fra forvalter:

Det var flere innlegg fra medlemmer i reinbeitedistriktet som omhandlet kartfesting av traseer for reindriftras motorferdsel på barmark. Disse er oppsummert slik:

- Det er vanskelig å beskrive driften på kart. Ting endrer seg raskt i reindriften. Reinen beveger seg raskt over store områder.
- Det er mye som kan spille inn. Mer folk i terrenget gjør reindriftra mer komplisert.
- Kan ikke kartfeste kjørerutene, dette er avhengig av vær og vind fra år til år. Kriteriene i forvaltningsplanen som beskriver innholdet i distriktsplanen må endres. Vi må ha en mulighet til å følge kriteriene uten å bli lovbytere.

Ole Morten Balstad kommenterte at dette med kartfesting må behandles pragmatisk, uten for sterke bindinger til faste traseer.

Forberedt innlegg fra leder i Saanti siite Lars Aage Brandsfjell:

Historisk bruk

Områdene er brukt av samene i uminnelige tider. Fra jakt- og fangstkultur og fram til dagens reindrift. Nå er vi en gruppe, mens det tidligere var tre grupper med reindriftssamer i nasjonalparken i barmarksperioden (rundt Skarven, Tjohkeleh, rundt Fongen Lopmesvaerie, og Essand, Saanti). Den gang som nå flyttet reinen sørover til Femund på vinterbeite, deler av flokken kunne bli igjen i de samme områdene. Det kunne også hende at de kunne flytte til Reinsfjellet om vinteren eller over på svensk side. Det var opptil 18-20 boplasser med en hovedboplass for hver av gruppene, hvor det ble flyttet med reinen gjennom årstidene. Kulturminner som boplasser, reingjerder (setervoller er ofte anlagt på gamle reingjerder), offerplasser og hellige steder finnes i området. Det var kalvmerkingsgjerder i Kvernfjellet, ved Lødølsjøen og ved Ramsjøen. Mange kulturminner er ennå ikke kartlagt.

Samene og reindriften er i dag den største brukeren av nasjonalparken. Reinen går ute hele året, og en kan ikke sidestille reindriften med andre brukere. Retten til reindrift og samenes bruk er tuftet på gammel hevd og sedvane uavhengig av reindriftsloven.

Synet på vern

Reinbeitedistriktet var positive til vernet da nasjonalparken ble opprettet. Området ble da vernet mot ytterligere inngrep. Samenes bruk og reindriften har gjennom sin bruk gjort områdene verneverdige.

Synet på vernet har forandret seg. Verneforskriften båndlegger driften på flere måter, bla. søknad om motorferdsel som vi prinsipielt er imot. Ved verninga ble det bygget tre bilveger innover mot vernegrensa i stedet for en.

Vernet har gjort nasjonalparken mer attraktiv. Økt ferdsel med bla. toppturer og økt tilrettelegging. Turistforeningene bruker nasjonalparken som et trekkplaster for bruk av turisthyttene (kommersiell bruk). «Norge-på-tvers» og nybygde turisthytter på Bjørneggen og Ramsjøen fører til økt ferdsel. Dette gir økt behov for tilrettelegging som klopplugging for å unngå skader på naturen.

Det er mange aktører som vil få folk ut i naturen; kommuner gjennom folkehelseiltak, idrettslag, turistforeningene og private aktører (trimpoeng).

Formålsparagrafen

I formålsparagrafen i verneforskriften heter det at ivaretagelsen av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Det betyr at tiltak som forringer naturgrunnlaget for reindriften i nasjonalparken i utgangspunktet ikke vil bli tillatt. Hvor går grensen i forhold til faktorer som reduserer naturgrunnlaget? – det gjelder tilrettelegging for ferdsel/turisme, økt utleie av seterhus (utover det tradisjonelle i jakta), rovdyr, sperregjerdene i Roltdalen, arrangementer, toppturer i apper, trimkasser, sykling etc. Her må det inn noen tiltak i forvaltningsplanen som fanger opp den totale belastningen av ulike faktorer som påvirker naturgrunnlaget. Dette må ses i sammenheng med Sylan og Skardsfjella.

Forvaltningsplanen

- Reinen som dyr bør ha like sterkt vern som andre dyr i nasjonalparken. Den bør likestilles med villrein.
- Ferdsel i kalvingsperioden må begrenses.

- Det kan ikke gis kjøretillatelse etter 2. mai. På meråkersiden må denne datoen være tidligere på grunn av kalvingsområde.
- Reindriftens bruk av kjøretøy på barmark burde ikke være søknadspliktig.
- Økt ferdsel av folk i Sylan har ført til mer bruk av kjøretøy i forbindelse med gjeting av rein.
- Reindriftens bruk av droner bør ikke være søknadspliktig. Det kan redusere bruk av motorkjøretøy.
- Forvaltningsplanen må også se for seg nye aktiviteter som har kommet de senere år og som har bidratt til økt ferdsel; trimapper, sykling, Norge-på-tvers.
- Tiltak for å verne om naturen: ferdsel kontra reindrift og andre beitenæringer

Reindriften har hittil hatt et bra forhold til parkforvaltere og forvaltningen. Men selve vernet av naturen blir satt til side. Den som har brukt områdene må ikke settes til side.

Forberedt innlegg fra Reindriftsavdelingen v/John Haakon Stensli.

- Positivt at reinbeitedistriktet søker om motorferdsel på barmark. Det er riktig i forhold til verneforskriften.
- En må finne rette nivået/detaljeringsgraden på distriktsplanen.
- Reindriften har en rett til å kjøre for å kunne gjennomføre forsvarlig drift.
- Ferdsel og forstyrrelser av dyrelivet/reindriften. Forstyrrelse av reindriften kan ikke brukes som argument alene for å nekte et arrangement etter verneforskriften. Skal organisert ferdsel kunne nektes må det være fare for skade på naturgrunnet
- Der et arrangement kan være skadelig for reindriften, kan statsforvalteren v/reindriftsavdelingen bruke reindriftsloven for å stanse det. Det må da komme et initiativ fra reinbeitedistriktet. Kan stanse arrangement, men ikke generell ferdsel eller merking av en sti.

Innspill etter pause

Lars Aage Brandsfjell: Siste avsnitt i formåls§ er ikke det en del av formålet? Reinen er en del av naturgrunnet og forstyrrelser av rein må regnes inn.

Nora Brandsfjell: Vi har trodd at vern også var vern av naturgrunnet. Dette er et urfolksområde. Naturmangfoldloven og reindriftsloven er sidestilt og over dem står grunnloven. Det er reinens 8 årstider og reinens behov til ulike tider på året som styrer bruken av områdene for samene. Her er det behov for å spille inn til sametinget om en forskriftsendring. Kan vi kreve at det står i forvaltningsplanen at vi tolker siste setning i formålsparagrafen slik at hensynet til reindriften er en del av formålet?

Spørsmålet fra Nora ble tilbakevist av John Haakon Stensli på bakgrunn av hva som var ment da forskriften ble laget – det er dette som må legges til grunn.

Føyd til av forvalter etter møte: Generelt kan ikke retningslinjer i forvaltningsplanen gå utover det som står i verneforskriften.

Deltagere Temamøte om reindrift 20.09.21

Fysisk til stede:

Ida Marie Bransfjell, nasjonalparkstyret og Saanti sijte

Lars Aage Brandsfjell, nasjonalparkstyret og leder Saanti sijte

Tomas Tomassen Punde, Saanti sijte

Nora Marie Bransfjell, nasjonalparkstyret og Saanti Sijte

John Haakon Stensli, Statsforvalteren i Trøndelag, reindriftsavd.

Roger Bendiksen, rådgivende utvalg og Saanti sijte

Idar Bransfjell, nasjonalparkstyret og Saanti sijte

Marit Sophie Berger, nasjonalparkforvalter

Deltok på Teams:

Erik Brandfjell, Saanti sijte

Kjersti Kjenes, nasjonalparkstyret

Simon Danielsen, Saanti sijte

Tove Eivindsen, nasjonalparkstyret

Ivar Rimul, oppsyn, Fjellstyrene i Stjørdal og Meråker

Ole Morten Balstad, leder nasjonalparkstyret